

ΠΩΣ Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΕΠΑΙΡΝΕ ΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΑΝΕ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΕΡΙΚΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΥΝ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝΤΑΣ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

«Την Γαλάτειαν και μίαν καλύβην».

Σπυρίδων Βασιλειάδης, Γαλάτεια (αποσπάσματα)

ΓΑΛΑΤΕΙΑ / ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων: Δημήτρης Συμεωνίδης JP

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Αφού επί μακρόν προητένισεν άπερχομένην τήν Γαλάτειαν).

ΡΕΝΝΟΣ (μόνος). Γῆ και οὐρανέ!... Εἶνε ἡ γυνή αὕτη, εἶνε ἡ Γαλάτεια ἐκείνη εἰς ἣν μαρμάρου ἔτι ἄγαλμα ὁ Πυγμαλίων ἔδωκε τήν ζωήν και τὰ ὄμματα, τὸν ἔρωτα και τὸν ἡλιον; Εἶνε αὕτη ἐκείνη, ἥτις ἀπὸ τοῦ λίθου ἐξυπνήσασα εὔρε θερμὸν εἰς τοὺς πόδας της λάτριν και ἅμα θεὸν ζείδωρον ἄνωθὲν της τὸν Πυγμαλίωνα; Ὡ, ἐπὶ ἔτη μακρά, τυφλὲ σύ, ὁπότεν ὑπὸ τὰς χεῖρας ἱατροῦ ἀναβλέψης και παραστῆ ἐνώπιόν σου ὁ κόσμος γελῶν και βασιλῆιος, φόνευσον, φόνευσον ἀνηλεῶς τὸν ἱατρὸν ἐκείνον ὅστις τοσοῦτον σὲ ἡδίκησεν! Ὡ νήπια θηλάζοντα, μόλις τοῦ λοιποῦ ἀναφανῶσιν οἱ πρῶτοι ὀδόντες σὰς σπαράξατε αὐθωρεῖ δι' αὐτῶν τὰ στήθη, ὅθεν ἠντλήσατε τὸ γάλα και τήν ζωήν, σπαράξατε τῆς μητρός σας τὰ στήθη, ἥτις σὰς ἔδωκε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ και τήν ἡλικίαν τῆς ἀθώπτητος! Ὡ εὐγνωμοσύνη, ἡ γλυκυτέρα θεότης, γεννοῦ ἕρινύς, ραῖνε τοῦ λοιποῦ τὸν εὐεργέτην ἀντὶ δακρύων μὲ ἄρας, φίλει αὐτὸν μὲ τῆς ἐχιδνης τὸν ἄγριον ὀδόντα, ἀνάπνεε τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοῦ στήθους σου ἀντὶ ἐλέους λοιμόν!... Ἄλλ' ὄχι, ὄχι° ἔτι πλέον και ἔτι πρόσ: ἔλθετε, βασιλεύσατε μέσφ ἡμῶν οἱ θεοὶ οἱ ἀνήλιοι° ἡγοῦ, σὺ Κέρβερε, τοῦ ἄρματος τῆς Ἡοῦς, ἀντὶ δὲ τοῦ χρυσάκτινος Φοίβου ἄς κυλιεται ἔρπουσα ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ αἱματοχρῶν και μέλαινα σφαῖρα, ἀφοῦ ἡ Γαλάτεια φονεῦει τὸν Πυγμαλίωνα, διότι αὕτη ἐφόνευσεν ἤδη, ἐφόνευσε πλέον αὐτόν!... Ὡ γυναικες, γυναῖκες, ὅταν ἦσθε προδότιδες, εἶσθε... (Κτυπῶν διὰ τοῦ ποδός τὸ ἔδαφος μετὰ στιγμὴν ἀγωνίας). Δανείσατέ μοι λοιπὸν σεῖς, ἐρέβη τοῦ Ἄιδου, εἰκόνα αὐτῶν ἀληθῆ, και βροντήσατε σεῖς, κεραυνοὶ, δικαίαν κατὰ τούτων ἰράν! (Φαίνεται ἐπανερχομένη ἡ Γαλάτεια). Ἰδού, ἔρχεται προσμειδίῳσα ὡς ὅτε πρῶτον ἐνητένισε τήν αὐγὴν και τὰ ἄνθη! Ἐρχεται χαίρουσα και ἐν τούτοις πεποιθυῖα ὅτι ἐφόνευσεν τὸν θεὸν αὐτῆς και

Πυγμαλίωνα! Ὡ, και ἂν μὴ συνήντα ἐμέ, θ' ἀνελάμβανε ρωμαλέον τινὰ δοῦλον και θὰ συνέτριβεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους της...

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Ρέννος ἐν ἀπογνώσει. Γαλάτεια κρατοῦσα λεκάνην χρυσήν και χρυσὸν ἀμφορέα μετὰ μεμυρωμένου ὕδατος).

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Διατί σκυθροπάζεις, Ρέννε μου; Εἶθε τὸ ὕδωρ τοῦτο νὰ ἀποπλύνῃ μετὰ τῆς σπάθης και τὸν φόνον ἀπὸ τῆς μνήμης σου!... (Ὁ Ρέννος σιωπᾷ. Ἡ Γαλάτεια ἀποθεῖσα τήν λεκάνην και τὸν ἀμφορέα ἐπὶ τραπέζης). Ἰδὸν ὅ,τι μοὶ ἐζήτησες. Θέλεις ἔτι τὰ χρυσᾶ μῆλα τῶν Ἐσπερίδων; Εἶμι ἐτόιμη. Εἶπέ. (Ὁ Ρέννος σιωπᾷ. Ἐρχομένη πλησίον του ὑπερπαθῆς). Ἄ, ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι μίαν μόνην στιγμὴν θὰ ἐλυπεῖσο οὕτω, Ρέννε, ἡ χεὶρ τῆς Γαλατείας μόνη θὰ ἐβάφετο μὲ τὸ αἷμά του...

ΡΕΝΝΟΣ. Ὡ Θεοί, εἶθε νὰ μετεβάλλετο πᾶσά μου λέξις εἰς μάχαιραν ὅπως μὲ χιλίας ὁμοῦ πληγὰς θανατώσω αὐτήν! (Ἀνασπῶν τήν σπάθην και τραυματίζων τήν Γαλάτειαν). Μαινὰς ἀγνώμων, προδότις, ἀπόθανε!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Ρέννε!... (Πίπτει και ρίως κτυπηθεῖσα. Ὁ Ρέννος φεύγει πρὸς τὰ παρασκήνια, κρατῶν σπασμωδικῶς τήν σπάθην και κύπτων τὸ μέτωπον ὡσεὶ ἔκφρων. Ἡ Γαλάτεια θλίβουσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς τῆν πληγὴν ὑπὸ τὸν εὐώνυμον μαστὸν και συρομένη πρὸς τὸν Ρέννον). Ὡ, οὐδέποτε, οὐδέποτε μὲ ἡγάπησες! Ἐὰν μοὶ ὠμολόγεις τοῦτο πρότερον, ἡ σπάθη αὕτη θὰ ἦτο περιττή... Ὅμως μὴ φεύγῃς, ἐλθὲ πλησίον μου, Ρέννε. Ἐὰν ἐν ἐμοὶ ἐφόνευσες ὡς μέλαν σπλάγχχον τὴν ἀγνωμοσύνην, ἡ καρδία ὅμως, τὸ ὑπόλοιπον ὅμως σῶμα ζῆ ὅλον ἔρωσ πρὸς σὲ και ἔλεος. Ἐλθὲ πλησίον μου, Ρέννε.

Ἐὰν ἡ προδότις ἀποθνήσκη, ὦ, ἄς ἐπιζήσῃ και ἡ ἐρωμένη εἰς τὴν μνήμην σου! Εἶθε νὰ ζήσῃς ἐπὶ τοῦ κόσμου εὐδαίμων, Ρέννε° ἀλλὰ μὴ με λησμονήσῃς, μὴ με λησμονήσῃς σύ,

ὡς ἐγὼ λησμονῶ ὅτι ὁ Ρέννος μὲ ἐφόνευσεν... Εἶπέ με καιν, φίλε μου: ἐπιζῆ εἰς τὸν Ἄιδην ὁ ἔρωσ; Ἐλθὲ πλησίον μου... λυεῖ τὰ γόνατά μου ὁ θάνατος... (Μετὰ μικρόν. Γεγωνυῖα). Σοὶ ἔδωκα τὴν ζωὴν μου° μοὶ ἀρνεῖσαι ἐν φίλημα;

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

(Οἱ ἀνωτέρω. Ρίπτεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Πυγμαλίων).

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ. Τί εἶπες; Γαλάτεια!... Ρέννε!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ (προσιδοῦσα τὸν Πυγμαλίωνα). Ἄ!... (Ἀπονεκροῦται).

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ. Πῶς, πρὸς σὲ λοιπὸν, Ρέννε, πρὸς σὲ ὁ ἔρωσ της; Εἶμαι λοιπὸν ὁ Πυγμαλίων ἔτι ἡ παρεφρόνησα; (Κτυπῶν τὸ μέτωπον). Οἶμοι, πάντα, πάντα ἤδη ἐννοῶ! Ὡ θεοί, διατί μὲ ἠπατήσατε; Ἄ, Ρέννε, διατί μὲ ἡδίκησες; Λαλήσατέ με λοιπὸν, βραχναὶ ἐρινύες, λαλήσατε: ἀπέθανε μοιχαλῖς;

ΡΕΝΝΟΣ (ἀνεγείρων τὸ πρόσωπον). Ὁχι.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ (γονυκλιτῶν πρὸ τῆς νεκρᾶς). Ὡ Γαλάτεια, Γαλάτεια, Γαλάτεια, εἰς τί σοὶ ἔπταισα; Πῶς λοιπὸν, ἀποθνήσκεις, ἐκλείπεις, ὄνειρον; Μὴ ἀποθάνῃς! Ἐξύπνα, ἐξύπνα και σοὶ δίδωμι συγγνώμην... Ὡ, ἐλέησον! Γαλάτεια, δός μοι νὰ ροφήσω ἐγὼ τῆς πληγῆς σου τὸ δηλητήριον, διότι σὲ ἀγαπῶ ἀκόμη, σὲ ἀγαπῶ, σὲ ἀγαπῶ... (Θλίβων τὰς χεῖρας και φιλῶν αὐτῆς τὸ μέτωπον). Ὡ, ἀπέθανεν! (Ἀνεγειρόμενος και μεταπίπτων εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἀδελφοῦ του). Ὡ, διατί νὰ ἐπανέλθῃς ἀπὸ τὴν ξένην, ἀδελφὲ μου! (Κλαίει. -Μικρὰ οἰκτρὰ σιγῆ). Διατί νὰ μὴ με ἐφόνευσες πρὸ ὀλίγων ὥρων, ὅτε ἠγνόουν ἔτι τὴν Γαλάτειαν, Ρέννε;

Αὐτό εἶναι τὸ ἔργο που ἐπηρέασε τὸν Νίκο Καζαντζάκη για να γράψει τὸ βιβλίο του «Ἐημερώνει» και ὄχι τὸ Ἄννα Καρένινα του Τολστόϊ.

Ἡ Συνέχεια τὴν ἄλλῃ Παρασκευῇ

Ὡ νήπια θηλάζοντα, μόλις τοῦ λοιποῦ ἀναφανῶσιν οἱ πρῶτοι ὀδόντες σὰς σπαράξατε αὐθωρεῖ δι' αὐτῶν τὰ στήθη, ὅθεν ἠντλήσατε τὸ γάλα και τήν ζωήν, σπαράξατε τῆς μητρός σας τὰ στήθη, ἥτις σὰς ἔδωκε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ και τήν ἡλικίαν τῆς ἀθώπτητος!